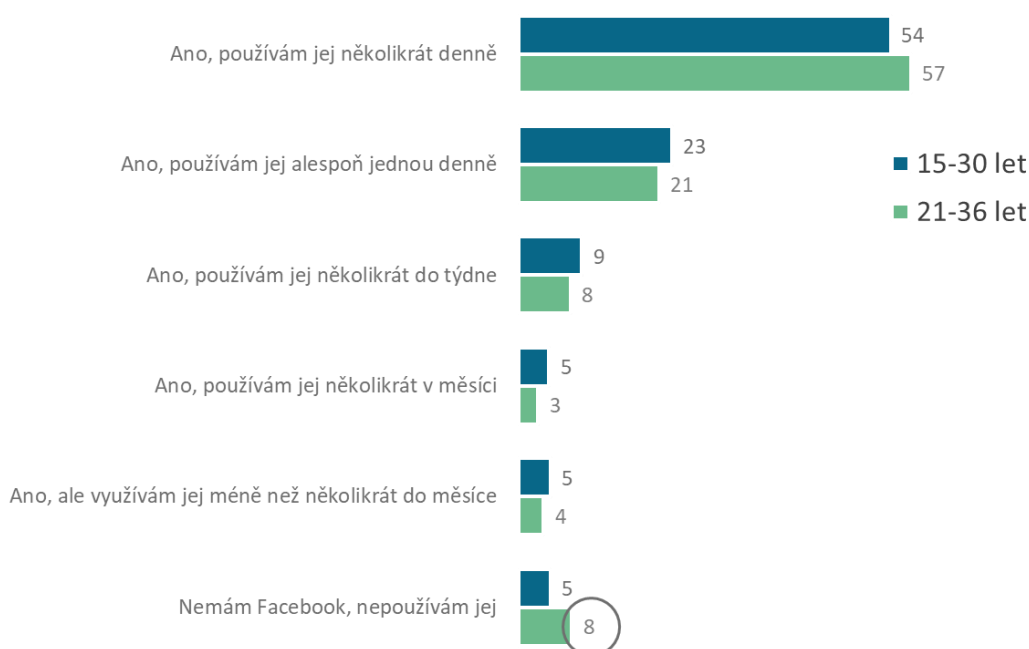

HUMOR VS. AGRESE

Další sada otázek se týkala vnímání vtipů a jiných příspěvků o Romech na sociálních sítích, konkrétně na Facebooku. Respondenti byli vyzváni k zhodnocení toho, nakolik je považují za urážlivé, vtipné, rasistické, odvážné či nakolik podle nich vystihují podstatu věci. V této části máme k dispozici srovnání s rokem 2014, kdy byly pokládány stejné otázky. Před položením těchto otázek jsme zjišťovali, jak často dotázaní používají internet a jak je tedy velká pravděpodobnost, že se s podobnými příspěvky setkali.

Graf č. 46: Používání Facebooku mezi cílovými skupinami

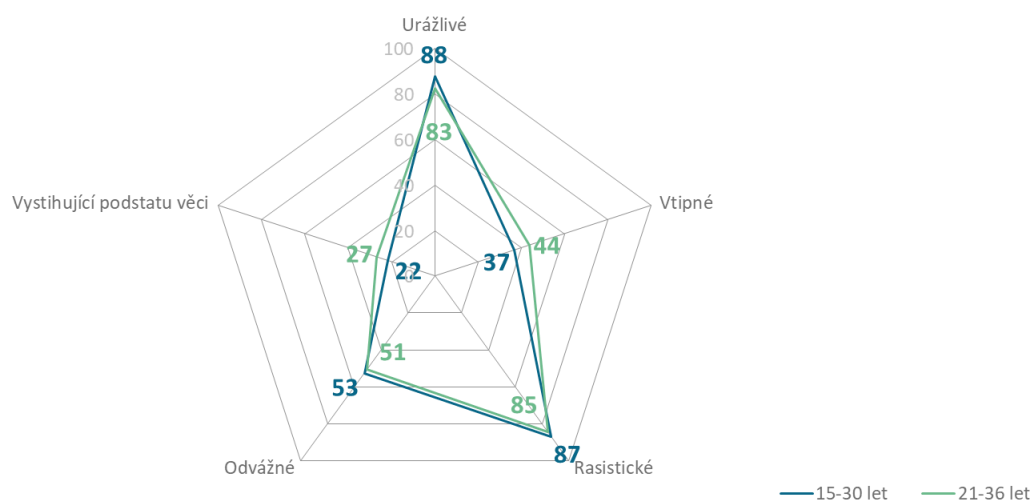
F01. Používáte obvykle sociální síť Facebook?

N = 1008 (15-30 let); N=1004 (26-36 let); graf zobrazuje odpovědi v %

Více než polovina respondentů používá Facebook několikrát za den. Alespoň několikrát do týdne ho používá 9 z 10 dotázaných. Ve starší cílové skupině je ovšem vyšší procento těch, kteří ho nepoužívají vůbec (8 %).

RASISTICKÉ VTIPY

Graf č. 47: Vtip 1 – Rom a Skin

C01A. Představte si, že by některý z Vašich přátel sdílel na Facebooku následující vtip:

Jde Cikán se psem a potkají skina. Skin se ptá: Co to sebou táhneš za prase? A Cikán odpoví: To není prase, to je pes. A skin: Drž hubu, tebe sem se na nic neptal.

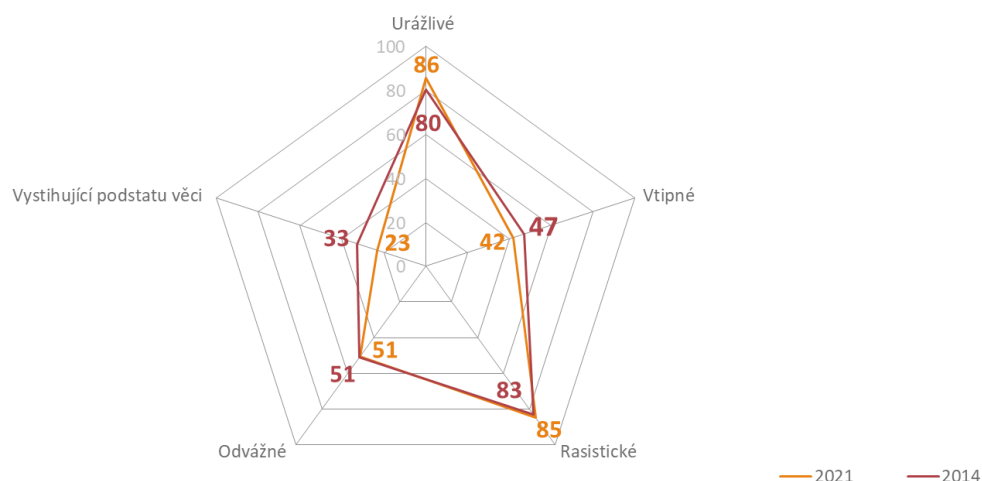
Co byste si o vtipu myslel(a)? Je to...

N = 1008 (15-30 let); N=1004 (26-36 let); graf zobrazuje údaje v %; Určitě + spíše ano

Obecně je mezi dotázanými vtip především urážlivý a rasistický. Nejméně lidí souhlasí s tím, že vystihuje podstatu věci. K rozdílu mezi cílovými skupinami můžeme říci, že lidé v mladší skupině vtip považují častěji za urážlivý, ve starší skupině je následně častěji považován za vtipný a vystihující podstatu věci.

Významným faktorem je ve vnímání tohoto vtipu vzdělání. Lidé se střední školou bez maturity považují vtip výrazně častěji za vtipný (54 %) a vystihující podstatu věci (41 %). Za rasistický ho ve větší míře považují ženy (91 %).

Graf č. 48: Vtip 1 – Rom a Skin 2021 vs. 2014

C01A. Představte si, že by některý z Vašich přátel sdílel na Facebooku následující vtip:

Jde Cikán se psem a potkají skina. Skin se ptá: Co to sebou táhneš za prase? A Cikán odpoví: To není prase, to je pes. A skin: Drž hubu, tebe sem se na nic neptal.

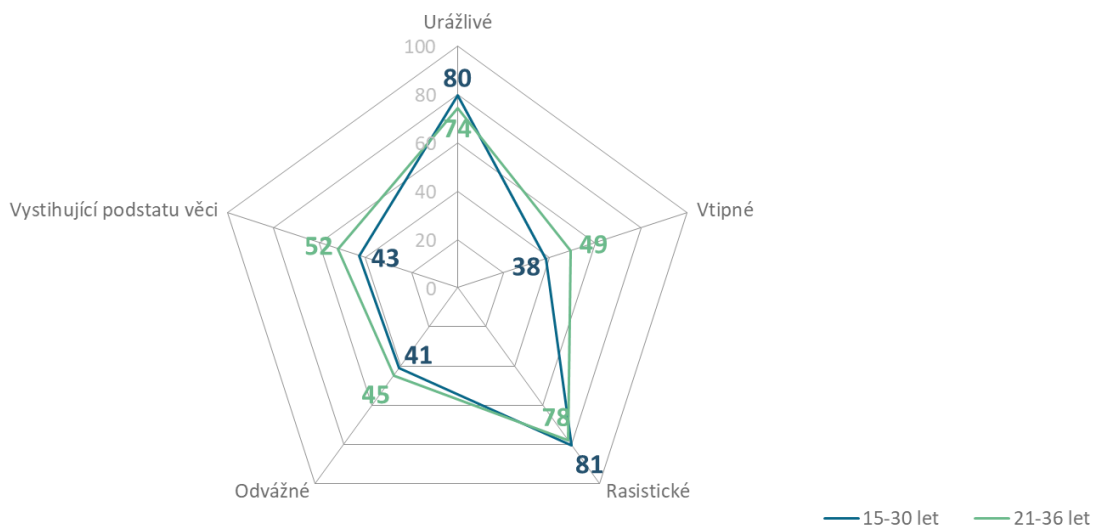
Co byste si o vtipu myslel(a)? Je to...

N = 1008 (15-30 let); N=1004 (26-36 let); graf zobrazuje údaje v %; Určitě + spíše ano

Srovnání současného dotazování s tím z roku 2014 je podobné jako předchozí srovnání cílových kategorií, nicméně v roce 2014 více lidí považovalo výrok za vtipný a vystihující podstatu věci.

Postoje lidí podle vzdělání byly ve srovnání roku 2014 a 2021 podobné jako v grafu zaměřeném na cílové skupiny. Zejména v roce 2014 jsou ovšem patrné výraznější rozdíly mezi postoji mužů a žen. Ženy tehdy považovaly vtip častěji za urážlivý a rasistický, naopak méně často za vtipný.

Graf č. 49 : Vtip 2 – Cikán studující při zaměstnání

C01B. Představte si, že by některý z Vašich přátel sdílel na Facebooku následující vtip:

Co je největší nesmysl na světě? Cikán studující při zaměstnání.

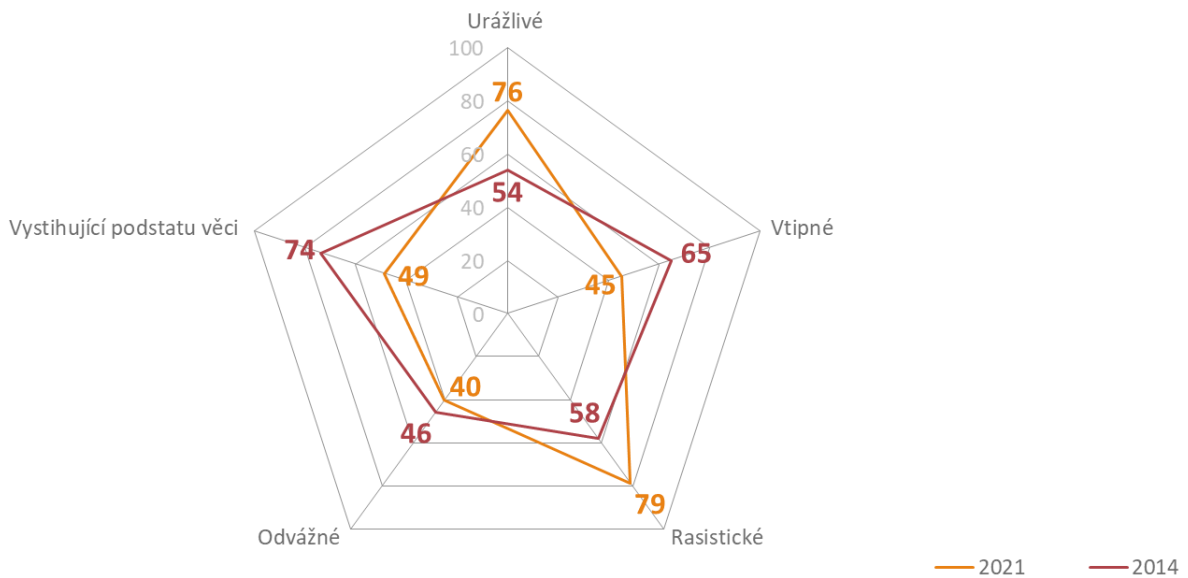
Co byste si o vtipu myslel(a)? Je to...

N = 1008 (15-30 let); N=1004 (21-36 let); graf zobrazuje údaje v %; Určitě + spíše ano

Vtip „Cikán studující při zaměstnání“ je považován v největší míře za rasistický a urážlivý. I v tomto případě se projevuje rozdíl mezi skupinami 15-30 let a 21-36 let, kdy polovina druhé zmíněné skupiny považuje vtip za vtipný a vystihující podstatu věci, u první skupiny je to o 11 %, resp. 9 % méně. Celkově je pak nejnižší podíl (2/5) těch, kdo vtip považují za odvážný. I zde tedy můžeme konstatovat, že skupina 15-30 let se projevuje jako uvědomělejší.

I zde platí, že ženy považují vtip více za rasistický a urážlivý a méně za vtipný, stejně jako lidé s maturitou a vysokoškolským vzděláním oproti středoškolákům bez maturity.

Graf č. 50 : Vtip 2 – Cikán studující při zaměstnání 2021 vs. 2014

CO1B. Představte si, že by některý z Vašich přátel sdílel na Facebooku následující vtip:

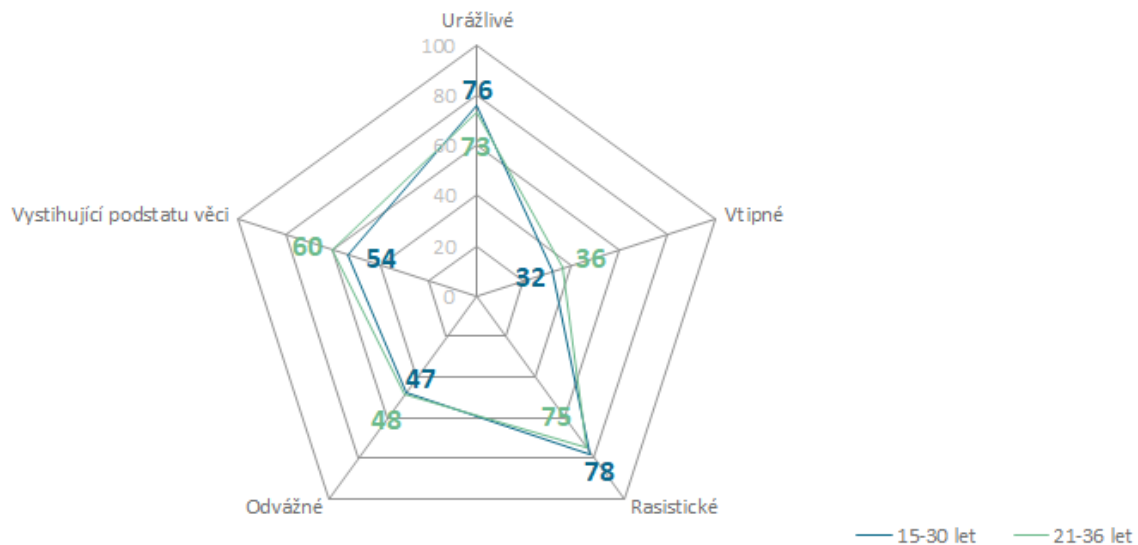
Co je největší nesmysl na světě? Cikán studující při zaměstnání.

Co byste si o vtipu myslel(a)? Je to...

N 2021 = 1282, N 2014 = 448; graf zobrazuje údaje v %; Určitě + spíše ano

Oproti roku 2014 doznalo vnímání vtipu značného posunu – o 1/5 více lidí v tomto případě považuje vtip za rasistický a urážlivý, a o stejný podíl ubylo těch, kteří jej považují za vtipný a vystihující podstatu věci. Drobně ubylo i těch, kteří vtip považují za odvážný. Lze tedy konstatovat, že citlivost, ve smyslu negativního vnímání rasisticky laděného humoru, se značně zvýšila.

Graf č. 51 : Rasistický status na Facebooku I

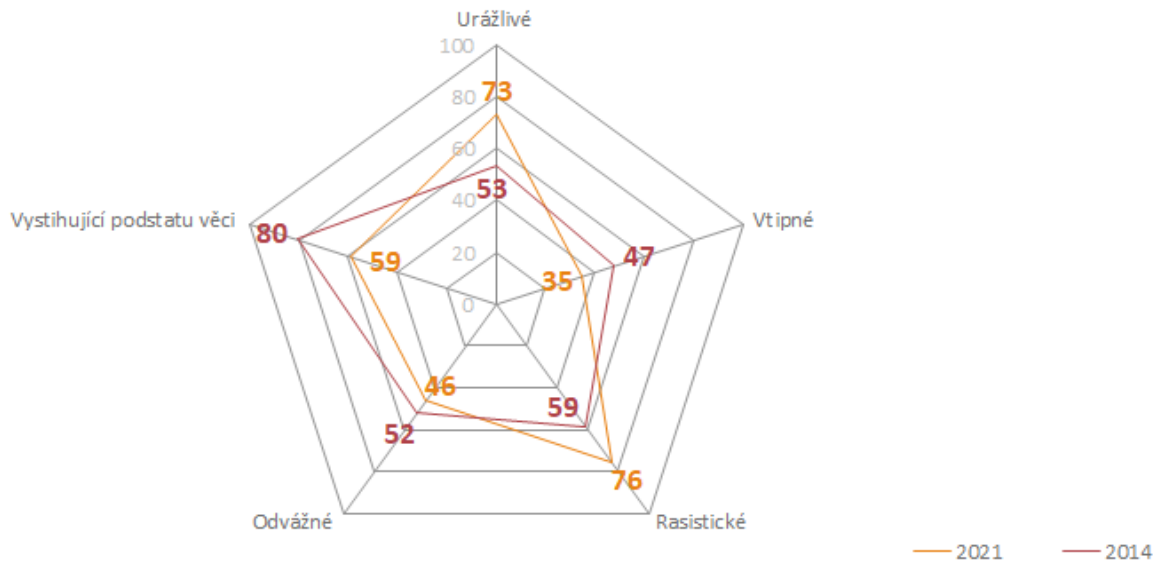
C2. Představte si, že by některý z vašich přátel napsal na Facebooku následující status: Pro dávky si chodí, stěžují si, že nemůžou najít práci, ale když kradou, unesou Cikáni i to, co neunes 10 lidí najednou! Co byste si o statusu mysle(a)? Je to...
N 15-30 let = 1008, N 21-36 let = 1004; graf zobrazuje údaje v %, Určitě + spíše ano

Tento příklad statusu na Facebooku vyvolával u obou cílových skupin velmi podobné pocity. Nejčastěji jej respondenti označovali za rasistický a urážlivý, což uvedly tři čtvrtiny z nich. Třetině se status zdál vtipný. Názor, že tento status vystihuje podstatu věci, měla u mladší cílové skupiny více než polovina, u starší cílové skupiny necelé dvě třetiny, čímž se od sebe tyto dvě skupiny signifikantně liší.

U mladší cílové skupiny 15-30 let platí, že mladší část skupiny považovala status častěji za urážlivý a rasistický, starší část skupiny častěji vnímala status jako vystihující podstatu věci nebo vtipný.

Za rasistický tento status označovaly v obou skupinách častěji ženy. Vidíme, že ačkoli lidé výrok vnímají jako rasistický a urážlivý, zároveň jim může připadat i odvážný a vystihující podstatu věci, což je zřejmé hlavně u starší cílové skupiny.

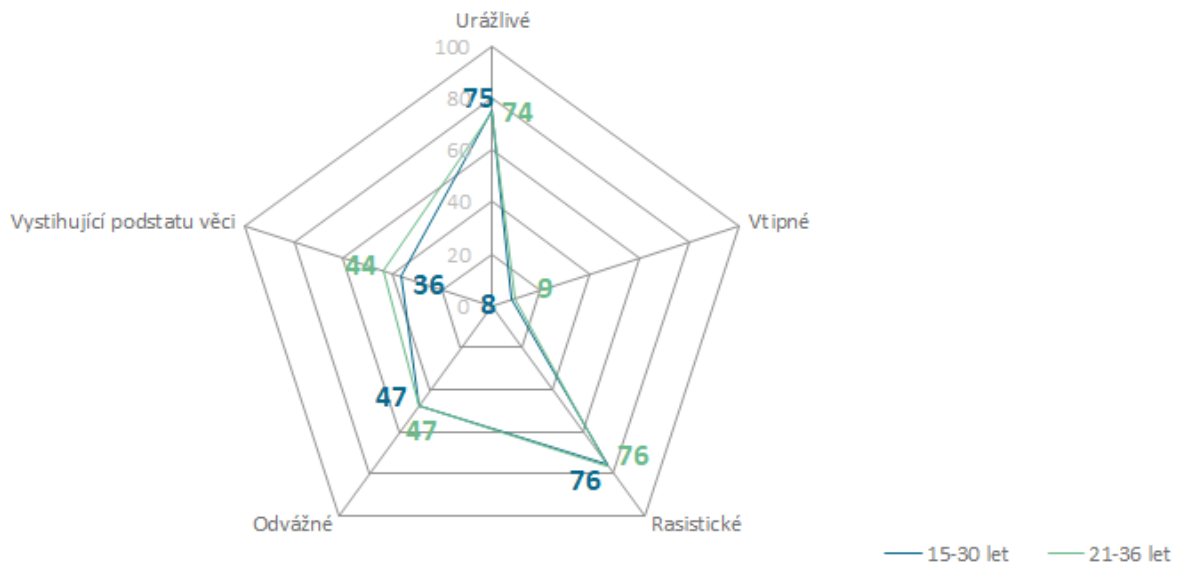
Graf č. 52 : Rasistický status na Facebooku I 2021 vs. 2014

C2. Představte si, že by některý z vašich přátel napsal na Facebooku následující status: Pro dávky si chodí, stěžují si, že nemůžou najít práci, ale když kradou, unesou Cikáni i to, co neunes 10 lidí najednou! Co byste si o statusu myslel(a)? Je to...
N 2021 = 1282, N 2014 = 861; graf zobrazuje údaje v %; Určitě + spíše ano

Ve srovnání se shodnou cílovou skupinou z roku 2014 vidíme, že se postoje posunuly k většímu vnímání statusu jako rasistického a urážlivého, naopak ubyly názory, že status vystihuje podstatu věci, je odvážný nebo vtipný.

Graf č. 53 : Rasistický status na Facebooku II

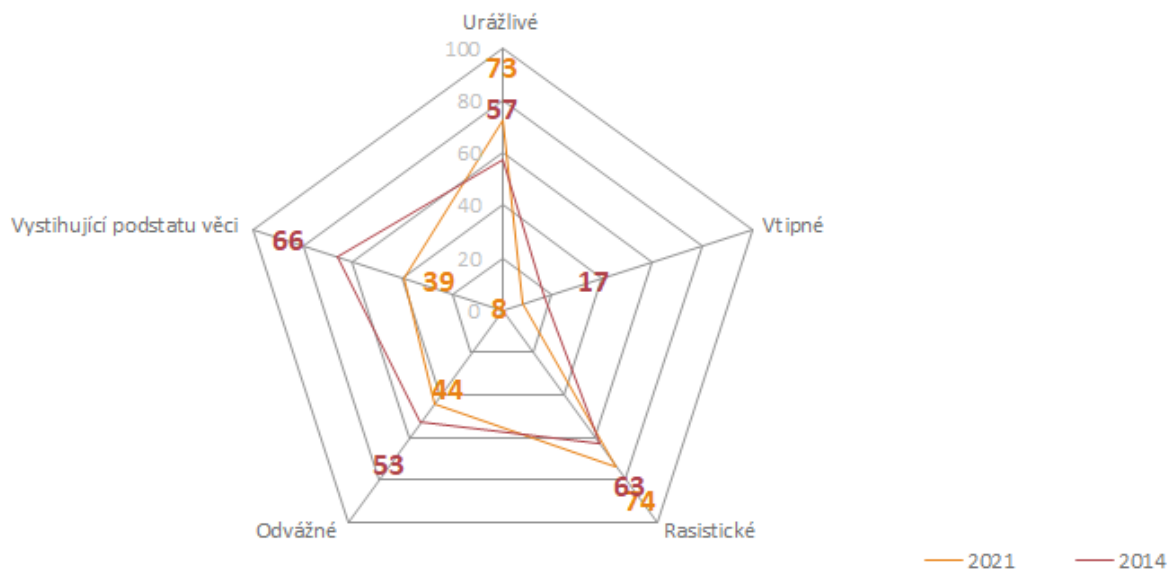

C3. Představte si, že by některý z vašich přátel na Facebooku postoval článek o černých pasažérech v Ostravě a napsal k němu následující status: *Tak to je jedna z ukázek tzv. rasismu... Chudáčci černý si vesele jezdí načerno a platíme to my! Zkurvený Brusel, zkurvená korektnost, zkurvená EU! Vystěhovat. Co byste si o statusu myslel(a)? Je to ...*
N 15-30 let = 1008, N 21-36 let = 1004; graf zobrazuje údaje v %, Určitě + spíše ano

Další příklad statusu o černých pasažérech v Ostravě vzbudil u obou cílových skupin podobné pocity jako předchozí příklad. Pro tři čtvrtiny je urážlivý, a stejný podíl dotázaných jej vnímá rasisticky. Opět necelá polovina považuje status za odvážný a vystupuje opět starší cílová skupina, která si častěji myslí, že status vystihuje podstatu věci.

Oběma cílovým skupinám ale připadá mnohem méně vtipný, což je dáno samotnou povahou příkladu, na rozdíl od předchozího statusu se nemá jednat o vtip.

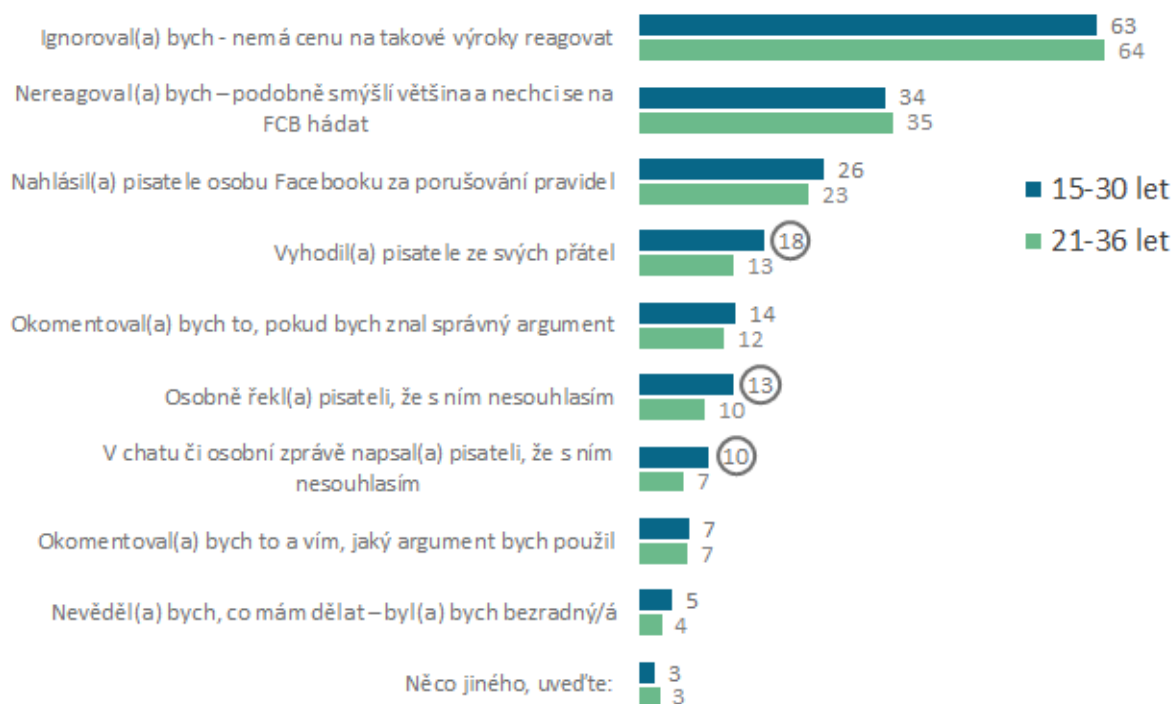
Graf č. 54 : Rasistický status na Facebooku II 2021 vs. 2014

C3. Představte si, že by některý z vašich přátel na Facebooku postoval článek o černých pasažérech v Ostravě a napsal k němu následující status: Tak to je jedna z ukázek tzv. rasismu... Chudáčci černý si vesele jezdí načerno a platíme to my! Zkurvený Brusel, zkurvená korektnost, zkurvená EU! Vystěhovat. Co byste si o statusu myslel(a)? Je to ...
 N 2021 = 1282, N 2014 = 861; graf zobrazuje údaje v %; Určitě + spíše ano

Při srovnání totožných skupin v čase vidíme opět odliv názorů, že je status odvážný, vtipný či vystihující podstatu věci. Naopak přibylo těch, kteří vnímají status jako rasistický a urážlivý, stejně jako v předchozím příkladu C2.

Graf č. 55: Reakce na urážlivé statusy na Facebooku (věk)

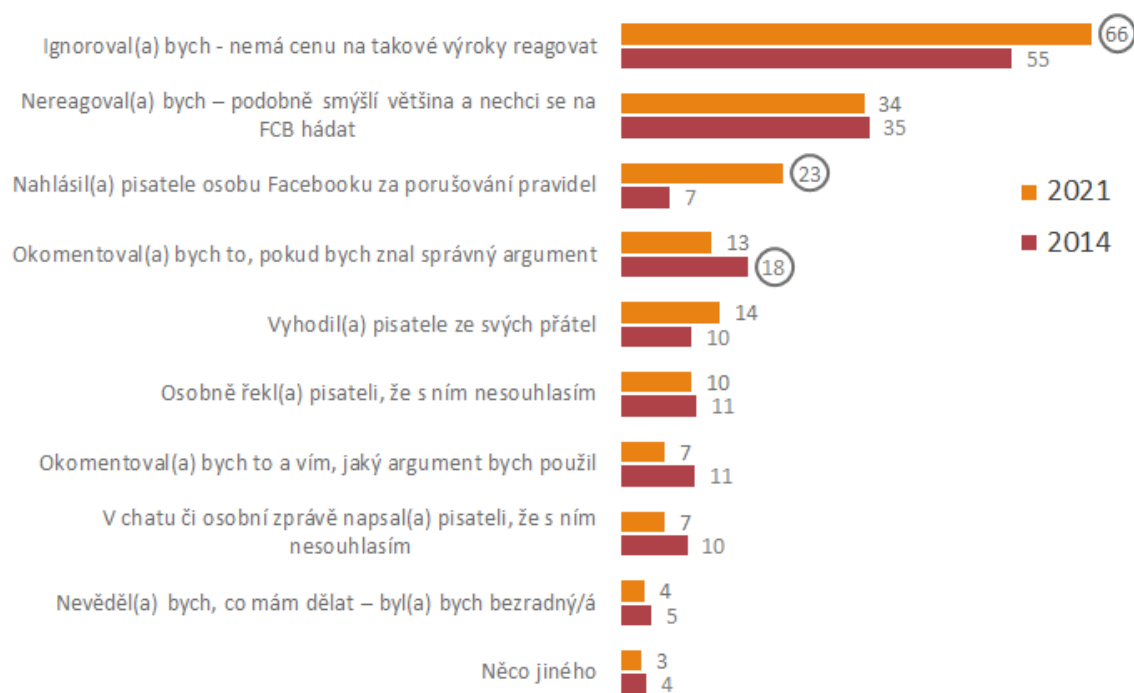

C4. Odpověděli(a) jste, že by vám některý z výše uvedených statusů přišel urážlivý. Jak byste reagoval(a)? Zaškrtněte vše, co platí:

N = 814 (15-30 let); N=777 (26-36 let); graf zobrazuje odpovědi v %

Respondentů, kteří uvedli alespoň u jednoho z příkladů, že je urážlivý jsme se dále ptali, jak by se v takové situaci chovali. Ve dvou třetinách by takovéto chování lidé ignorovali, ve třetině případů by lidé alespoň nereagovali, protože jsou přesvědčeni, že nemá smysl se na Facebooku hádat. Ve čtvrtině případů by dotazovaní zvolili cestu nahlášení příspěvku či pisatele za porušování pravidel, mladší cílová skupina by častěji vyhodila pisatele ze svých přátel. Častěji oproti starší věkové skupině uváděli lidé ve věku 15-30 let i přímější konfrontace s pisatelem – řekli by mu osobně, že s ním nesouhlasí nebo by mu to napsali alespoň v osobní zprávě. Přesto by k vnímanému problému tímto způsobem přistupovala jen menšina.

Graf č. 56: Reakce na urážlivé statusy na Facebooku (rok)

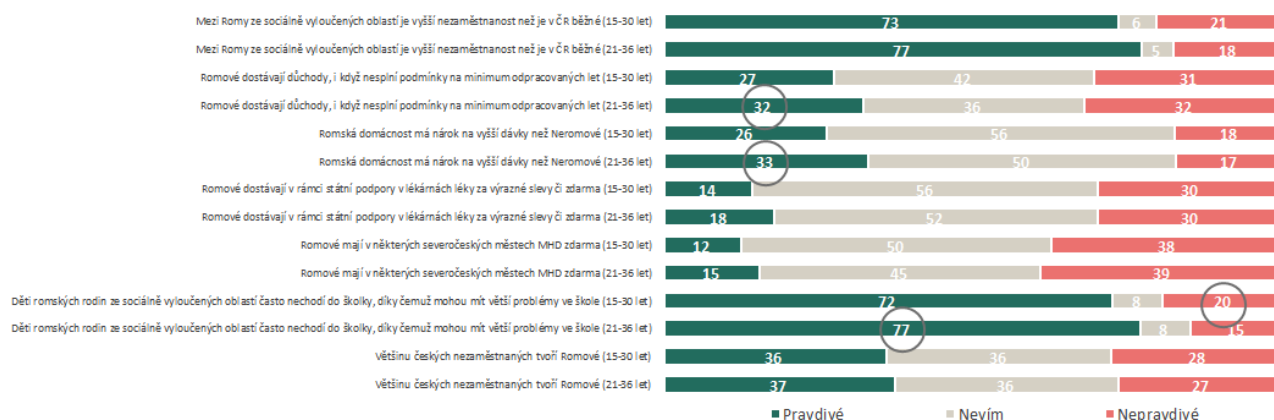
C4. Odpověděl(a) jste, že by vám některý z výše uvedených statusů přišel urážlivý. Jak byste reagoval(a)? Zaškrtněte vše, co platí:

N 2021 = 1064; N 2014 = 594; graf zobrazuje odpovědi v %

Oproti stejné skupině z roku 2014 pozorujeme nyní výrazný nárůst ignorování urážlivých vyjádření. Nejvýrazněji, více než trojnásobně, v čase narostl podíl těch, kteří by nahlásili pisatele za porušování pravidel.

Na druhou stranu oproti roku 2014 ubylo respondentů, kteří by se pustili do komentování a argumentace. Aktuálně se tedy řešení posouvá spíše mimo konfrontaci k anonymnějšímu postupu či častější ignoraci.

Graf č. 57: Důvěra v pravdivé a nepravdivé informace o Romech (věk)

C5. Které z následujících věcí jsou podle vás pravdivé a které ne:

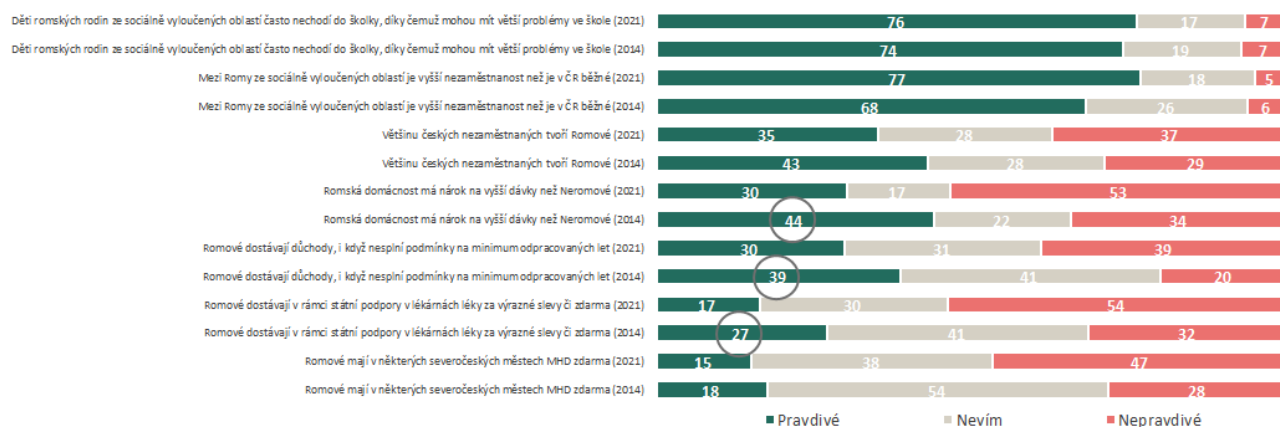
N 15-30 let = 961, N 21-36 let = 926; graf zobrazuje údaje v %

Celkově jsou nejčastěji jako pravdivé vnímány informace o vyšší nezaměstnanosti Romů ze sociálně vyloučených lokalit a o problémech romských dětí ve škole kvůli neabsolvované předškolní výuce. Těmto zprávám věří více než tři čtvrtiny starší cílové skupiny 21-36 let a necelé tři čtvrtiny mladší cílové skupiny 15-30 let.

Vnímání pravdivosti či nepravdivosti zpráv se mezi cílovými skupinami lišilo ve třech případech. Ve skupině 21-36 let najdeme vyšší podíl respondentů, kteří považovali za pravdivé tvrzení, že Romové dostávají důchody bez splnění povinnosti odpracovaných let a tvrzení, že romská domácnost má nárok na vyšší dávky, podíly nedůvěřujících jsou v obou skupinách stejné. Mladší skupina ukazuje rezervovanější postoj, kdy častěji volila odpověď nevím, než že by považovala tvrzení za pravdivé.

To, že děti romských rodin ze sociálně vyloučených oblastí často nechodí do školky, díky čemuž mohou mít větší problémy ve škole, považují za pravdivou zprávu častěji lidé ze starší cílové skupiny 21-36 let, a naopak mladší cílová skupina 15-30 označila tuto zprávu častěji za nepravdivou.

Graf č. 58: Důvěra v pravdivé a nepravdivé informace o Romech (rok)

C5. Které z následujících věcí jsou podle vás pravdivé a které ne:

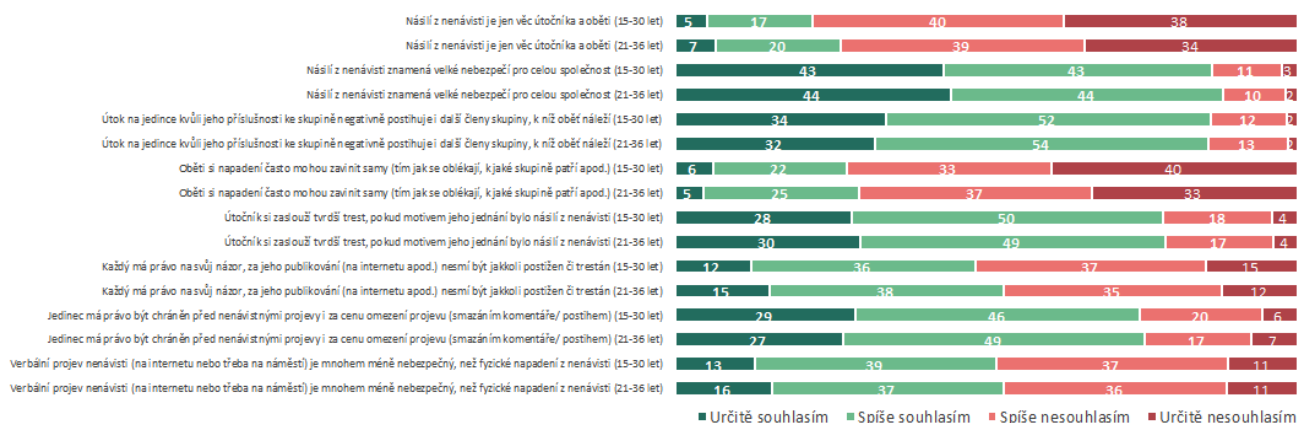
N 2021 = 1282; N 2014 = 861; graf zobrazuje údaje v %

Při rozeznávání hoaxů od pravdivých zpráv pozorujeme významný rozdíl oproti roku 2014 u tří výroků. První je výrok, že romská domácnost má nárok na vyšší dávky než jiné domácnosti. Značně se snížil podíl těch, kteří tuto informaci pokládají za pravdivou na aktuální necelou třetinu, a společně s tím se značně zvětšila skupina, která tuto informaci považuje za nepravdivou na polovinu z někdejší třetiny.

Druhým výrokem, kde došlo k posunu vnímání je, že Romové dostávají důchody, i když nesplní podmínky na minimum odpracovaných let. Zatímco v roce 2014 tuto informaci považovaly za pravdivou asi dvě pětiny mladých lidí, nyní se podíl snížil a zároveň se velmi výrazně zvětšila skupina těch, kteří informaci považují za nepravdivou téměř na dvojnásobek.

Třetí výrok o Romech, kteří dostávají léky s výraznou slevou či zdarma je oproti roku 2014 také vnímán značně častěji jako nepravdivý, a to více než polovinou mladých lidí oproti dřívější třetině.

Graf č. 59: Chápání projevů nenávisti v online a ve veřejném prostoru (věk)

Q18. Uvedte, nakolik souhlasíte či nesouhlasíte s následujícím tvrzením:

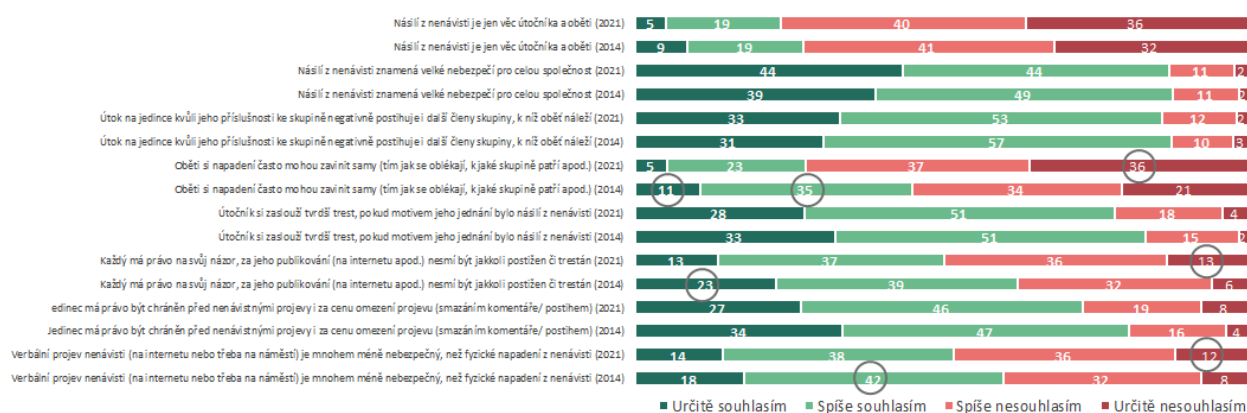
N 15-30 let = 1008, N 21-36 let = 1004; graf zobrazuje údaje v %

V názorech na násilí z nenávisti se obě cílové skupiny shodují. Většinou lidí z obou cílových skupin je násilí z nenávisti chápáno jako velké celospolečenské nebezpečí a podobný podíl považuje takovéto útoky za negativní nejen pro samotnou oběť, ale i pro skupinu, k níž oběť náleží.

Tři čtvrtiny mladých by také souhlasilo s vyššími tresty pro útočníky a také s určitým omezením projevu, aby bylo možné chránit jedince před nenávisťnými projevy (např. na internetu).

Naopak nejméně mladých se ztotožňuje s tvrzením, že násilí z nenávisti je čistě záležitostí útočníka a oběti, a také s názorem, že oběti si za napadení často mohou samy tím, jak se oblékají nebo ke které skupině patří apod.

Graf č. 60: Chápání projevů nenávisti v online a ve veřejném prostoru (rok)

Q18. Uveďte, nakolik souhlasíte či nesouhlasíte s následujícím tvrzením:

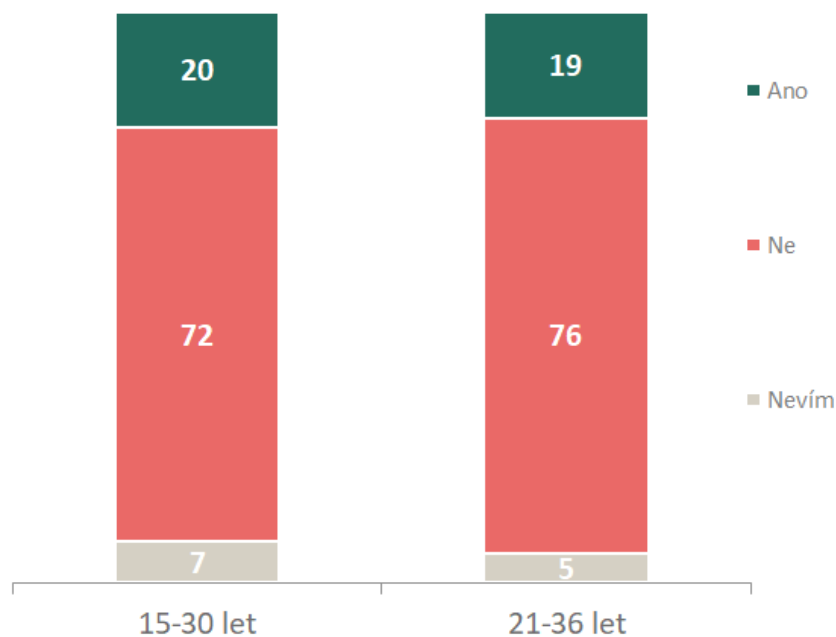
N 2021 = 1008, N 2014 = 1004; graf zobrazuje údaje v %

Od roku 2014 vidíme výrazný posun u názoru, že si oběť násilí z nenávisti může za své napadení sama. Významně narostl podíl mladých lidí, kteří se ostře staví proti tomuto výroku a zároveň i poklesl podíl těch, kteří s tímto tvrzením silně i spíše souhlasí.

Dále se aktuálně oproti roku 2014 méně mladých domnívá, že by nikdo neměl být postižen či trestán za projevy svých názorů a jejich publikací např. na internetu. Společně s tím se proměnilo i vnímání závažnosti a nebezpečnosti verbálních projevů nenávisti a více mladých nyní rozhodně i spíše nesouhlasí s výrokem, že by verbální projevy nenávisti byly méně nebezpečné než fyzická napadení z nenávisti.

CHARAKTERISTIKY OSOB Z CÍLOVÝCH SKUPIN

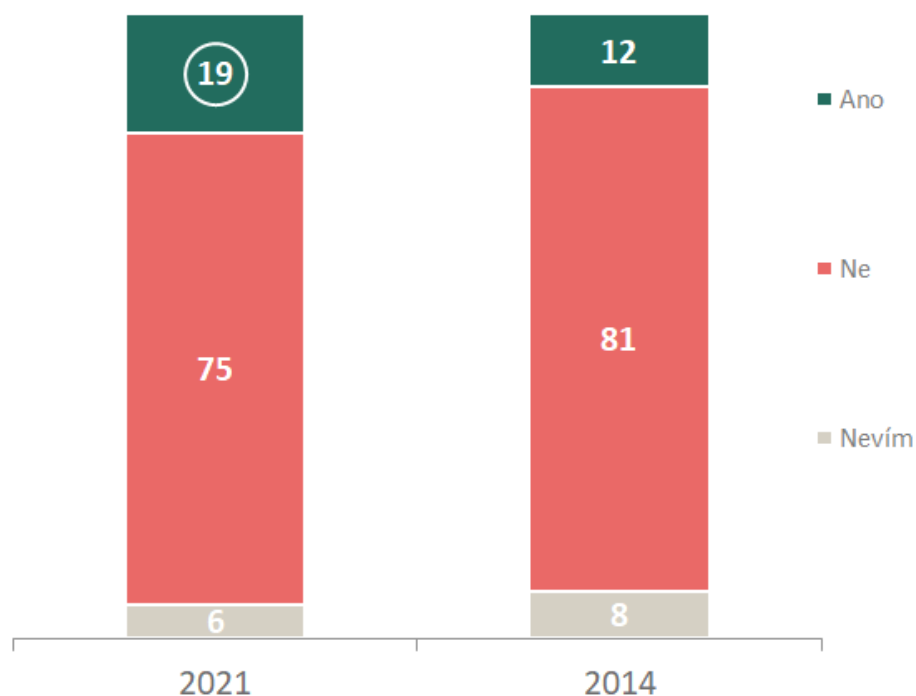
Graf č. 61: Sebechápání jakožto příslušníka specifické společenské skupiny (věk)

S08. Cítíte se Vy osobně být příslušníkem/příslušnicí specifické skupiny ve společnosti, ať už je definovaná etnický, národnostně, sexuálně, nábožensky, nějakou specifickou fyzickou vlastností či příslušností k jakékoli subkultuře lidí?
N 15-30 let = 1008, N 21-36 let = 1004; graf zobrazuje údaje v %

Lidé, kteří se cítí být příslušníky určité specifické skupiny – etnické, národnostní, sexuální, náboženské nebo například definované na základě fyzických vlastností apod. tvořili v obou cílových skupinách pětinu skupiny.

Graf č. 62: Sebechápání jakožto příslušníka specifické společenské skupiny (rok)

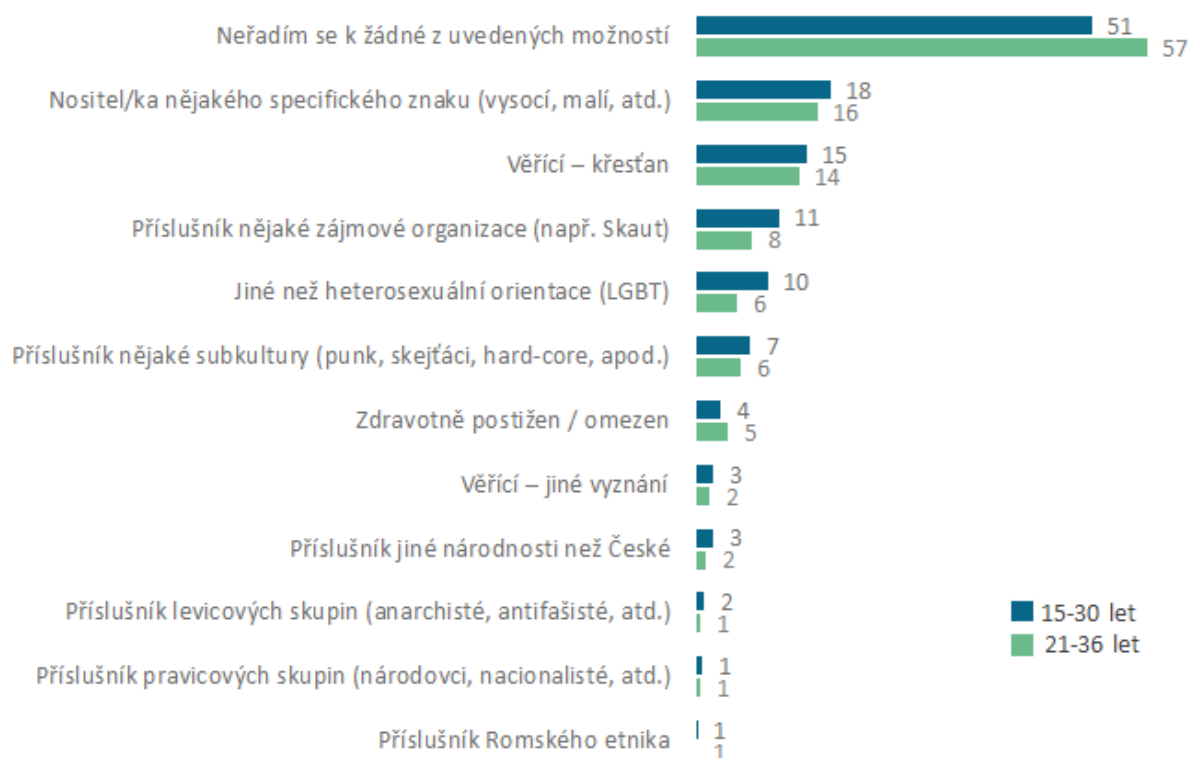

S08. Cítíte se Vy osobně být příslušníkem/příslušnicí specifické skupiny ve společnosti, ať už je definovaná etnický, národnostně, sexuálně, nábožensky, nějakou specifickou fyzickou vlastností či příslušností k jakékoli subkultuře lidí?

N 2011 = 1343, N 2014 = 1000; graf zobrazuje údaje v %

Při srovnání skupin z roku 2014 a 2011 vidíme značně vyšší zastoupení mladých, považujících se za příslušníky specifických skupin. Zatímco před sedmi lety se za příslušníky specifických skupin považovalo mírně přes desetinu mladých, v roce 2011 je to téměř pětina.

Graf č. 63: Sebezařazení do skupiny (věk)

S09. Jste Vy osobně:

N 15-30 let = 1008, N 21-36 let = 10048; graf zobrazuje údaje v %

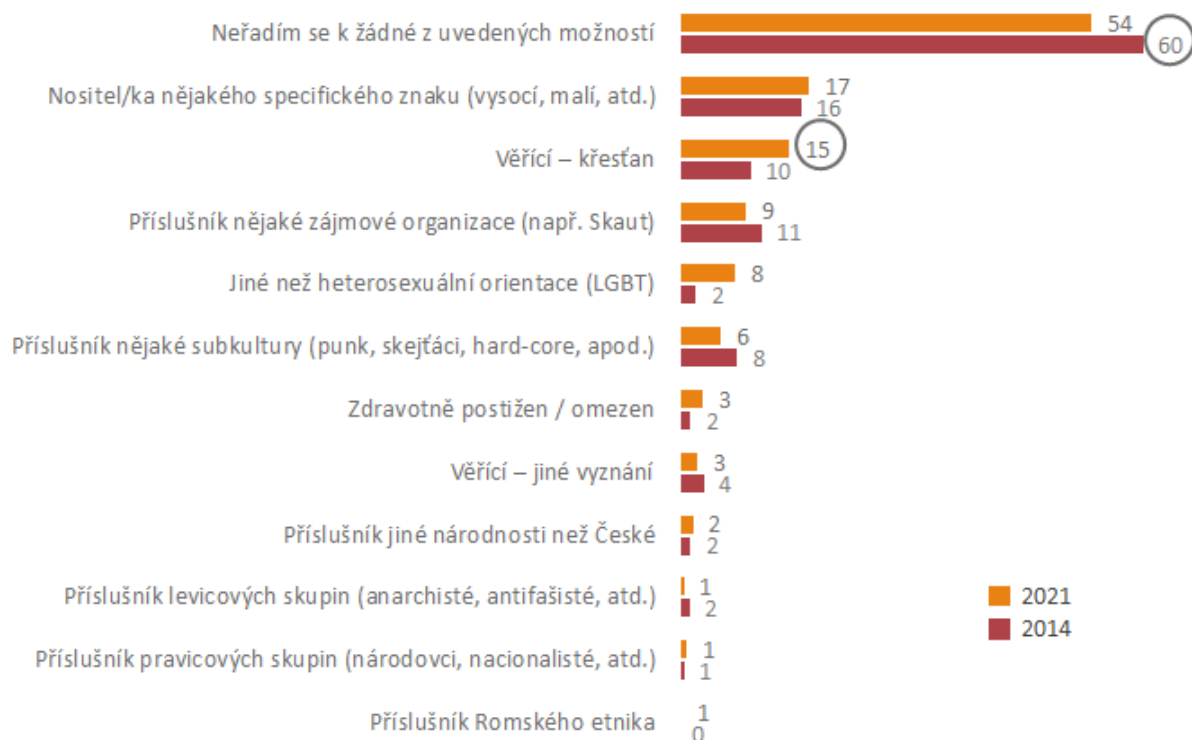
V otázce s výběrem konkrétních specifických skupin, subkultur apod. se v mladší cílové skupině 15-30 let ani do jedné nezařadila polovina dotázaných, ze starší cílové skupiny 21-36 let pak více než polovina.

Nejčastěji se mladí lidé zařazovali mezi nositele nějakého specifického znaku, poté mezi křesťany nebo příslušníky zájmových organizací.

Z mladší cílové skupiny se desetina řadí mezi LGBT, více než u starší cílové skupiny. Pouhé jednotky procent se řadily k jiným národnostem, a ještě menší je podíl příslušníku ať už pravicových či levicových skupin.

Jako příslušníci Romského etnika se zařadilo pouze 1 % z každé cílové skupiny.

Graf č. 64: Sebezařazení do skupiny (rok)

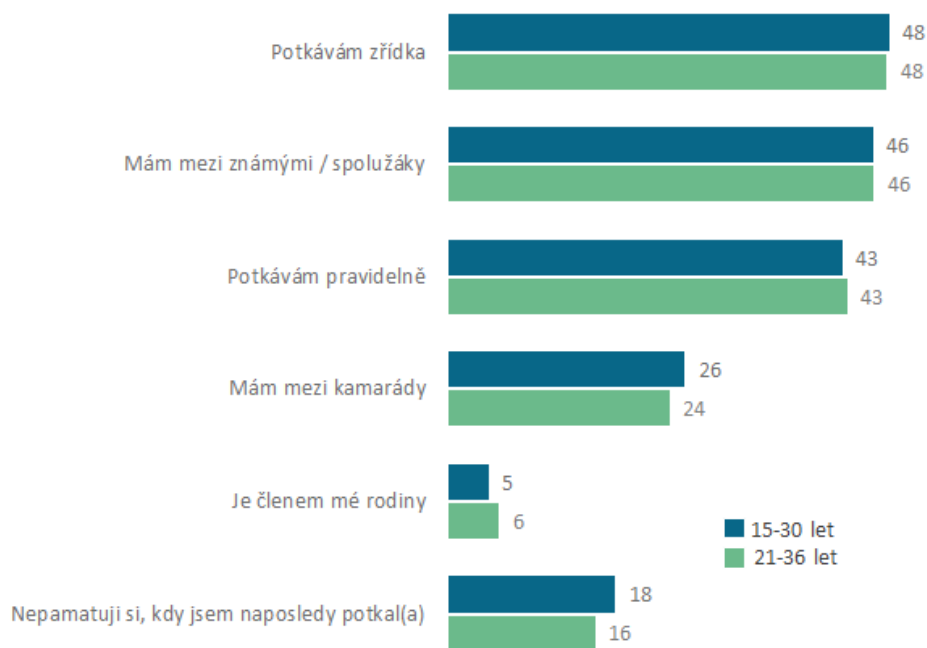

S09. Jste Vy osobně:

N 2021 = 1343, N 2014 = 1000; graf zobrazuje údaje v %

Oproti roku 2014 vidíme opět úbytek mladých lidí, kteří se neřadí do žádné z uvedených skupin, což koresponduje se zjištěními u otázky S08. Narostl podíl mladých lidí, kteří se hlásí ke křesťanství, ostatní skupiny zůstávají bez výraznějších změn.

Graf č. 65: Osobní kontakt s Romy (věk)

S10. Nakolik se Vy osobně znáte s nějakým Romem / Romkou či Romy?

N 15-30 let = 1001, N 21-36 let = 998; graf zobrazuje údaje v %

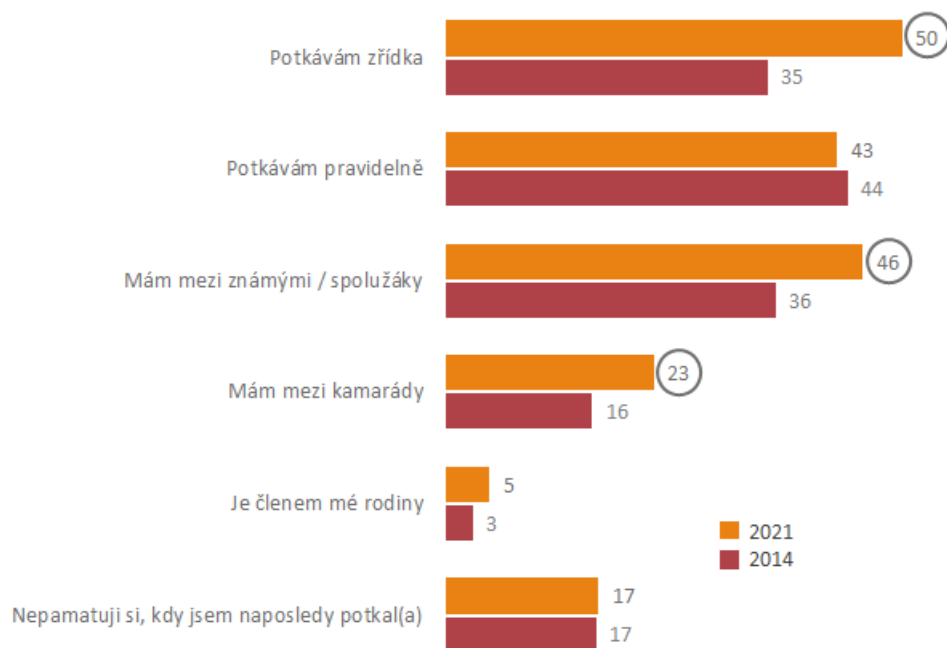
V povaze a intenzitě kontaktů s Romy se od sebe cílové skupiny výrazně nelišily. Téměř polovina mladých lidí z obou cílových skupin se potkává s Romy zřídka, pro necelou polovinu také platí, že mají Romy mezi známými či spolužáky.

Více než dvě pětiny mladých se s Romy potkává pravidelně a čtvrtina má Romy v okruhu svých přátel.

V mladší cílové skupině 15-30 let mají mezi Romy přátele nejčastěji vyučení nebo středoškoláci bez maturity, nejméně potom vysokoškoláci. Pravidelné setkávání s Romy uváděli nejčastěji obyvatelé Karlovarského, Královehradeckého a Ústeckého kraje.

Ze starší cílové skupiny 21-36 let mají v okruhu přátel Romy nejčastěji lidé se základním vzděláním a vyučení či středoškoláci s maturitou, nejméně opět vysokoškoláci.

Graf č. 66: Osobní kontakt s Romy (rok)

S10. Nakolik se Vy osobně znáte s nějakým Romem / Romkou či Romy?

N 2021 = 1336, N 2014 = 1000; graf zobrazuje údaje v %

Od roku 2014 se významně zvětšila skupina, která Romy potkává jen zřídka. Zároveň ale podstatně narostl podíl mladých, kteří mají Romy mezi svými známými a spolužáky a i těch, kteří se s Romy přátelí.

Aktuálně ve skupině 2021 se s Romy potkávají pravidelněji ženy, muži častěji uvedli, že se s nimi setkávají zřídka. V okruhu přátel mají Romy nejčastěji lidé se základním vzděláním.

Ve skupině 2014 se s Romy naopak pravidelněji potkávali muži a Romové patřili také častěji ke známým nebo spolužákům mužů, častěji to platilo pro mladší část skupiny mezi 15-19 lety.

Jako pozitivní se naopak projevuje přesvědčení, že si lidé navzájem pomáhají a také osobně vnímaný přínos členství ČR v Evropské unii.